

У травні виповнюється 155 років від дня народження українського патолога, ендокринолога-імунолога, мікробіолога, основоположника київської школи патологів, члена-кореспондента Анатомічного товариства у м. Парижі (1887), члена-кореспондента Імператорської військово-медичної академії (1900), ординарного почесного члена Королівського інституту експериментальної терапії у м. Франкфурті-на-Майні (1911).

В.В. Підвисоцький народився у с. Максимівка Ічнянського району Чернігівської області. Його батько відправив сина здобувати початкову освіту до Швейцарії. У Женевській класичній гімназії хлопчик опанував французьку та німецьку мови, що в майбутньому дало змогу знайомитися з науковими працями видатних учених в оригіналі.

Повернувшись на батьківщину, В. Підвисоцький вступив до Житомирської класичної гімназії, яку закінчив із золотою медаллю. У стінах цього навчального закладу в майбутнього вченого виявилася схильність до малювання, що мало велике значення у подальшій дослідницькій роботі. Так, під час

навчання на медичному факультеті Київського Імператорського університету св. Володимира В. Підвисоцький написав першу наукову працю і самостійно талановито ілюстрував її.

Цікаво, що одночасно із сином студентом (щоправда Дерптського університету) став і його батько, якому на той час виповнилося 50 років. Пізніше Валер'ян Підвисоцький став професором фармакогнозії та фармації Казанського університету.

Закінчивши університет, молодий лікар вирушає в експедицію на Кавказ, де досліджує проказу. У 29-річному віці В.В. Підвисоцький захищає дисертацію на тему: «Відродження печінкової

Володимир Валеріанович Підвисоцький (1857–1913)

тканини у свавців». Перспективного науковця запросили викладати загальну та експериментальну патологію у Петербурзькій медико-хірургічній академії.

З метою вдосконалення наукової підготовки В.В. Підвисоцький працює в м. Мюнхені і Парижі; 1988 року повертається до м. Києва, де очолює кафедру загальної та експериментальної патології Київського університету. Слід підкреслити, що київський період (1887-1900 рр.) роботи вченого був дуже плідним і ознаменувався 40 науковими працями. Лекції професора В.В. Підвисоцького були цікавими, змістовними й досконалими.

Ім'я талановитого вченого стає відомим медичній спільноті. До започаткованої ним школи патологів входили талановиті молоді науковці О.О. Богомолець, Д.К. Заболотний, Л.О. Тарасевич, І.Г. Савченко, С.М. Щасний, А.В. Леонтович, В.К. Стефанський та ін. Вони настільки були захоплені своїми дослідженнями, що не залишали лабораторії до пізньої ночі.

Учені вивчали регенеративну здатність шлунку, нирок, мейбомієвих і слинних залоз. В.В. Підвисоцький був одним з ініціаторів ендокринологічних досліджень: вивчав розвиток графових пухирців яєчника, діяльність надниркових залоз. 1888 року під його керівництвом О.Ф. Маньковський уперше отримав адреналін, назвавши його наднирковим стимуліном.

Професор В.В. Підвисоцький вивчав захисні функції організму людини, вплив на нього збудників хвороб, патогенних мікроорганізмів. Результатом цих досліджень стала знаменита праця «Основи загальної та експериментальної патології. Керівництво до вивчення фізіології хворої людини», яка вперше вийшла друком у 1891 р., витримала понад 20 перевидань, перекладена 17 мовами і відзначена премією Російської академії наук.

Володимир Валеріанович був не тільки талановитим ученим, а й блискучим організатором і керівником.

У 1890 р. В.В. Підвисоцький очолив заклади Червоного Хреста у м. Києві. Під час епідемії холери 1891 року він завідував одним із холерних бараків. У статтях «До питання про боротьбу з холерою» і «До питання про лікування холери» учений пропагував санітарно-адміністративні заходи для подолання цього небезпечного захворювання.

З 1895 по 1902 рік видавав щомісячний журнал «Русский архив патологии, клинической медицины и бактериологии», в якому співпрацювали І.І. Мечніков, В.К. Високович, М.М. Філатов.

Протягом 1900-1905 рр. професор В.В. Підвисоцький – декан медичного факультету Новоросійського університету в м. Одесі. Він вдало підібрав кадри: першими професорами були Б.Ф. Веріго, М.О. Батуєв, М.К. Лисьонков, А.К. Медведєв, Д.П. Кишинський, Ф.Г. Яновський, К.М. Сапежко,

С.С. Головін. За його перебування на посаді була розгорнута активна навчальна та наукова робота.

У цей же період за допомогою меценатів йому вдалося організувати і побудувати клініку дитячих хвороб. В.В. Підвисоцький залишив своїм наступникам просторі аудиторії, лабораторії, анатомічний інститут, клініки. Найкраще з того, що бачив за кордоном, він намагався впровадити на батьківщині.

Сучасники згадують, що професор В.В. Підвисоцький був добродушною і відкритою людиною. Жвавість, рухливість, блискучий розум притягували і студентів, і викладачів. Аудиторії, де він читав лекції, завжди були переповнені. Він запровадив методику практичного вивчення матеріалу: студенти працювали з мікроскопом, електричними, спектральними та рентгенівськими приладами.

Паралельно з викладацькою роботою В.В. Підвисоцький продовжує вивчати питання бактеріології, головним чином роль мікроорганізмів у виникненні хвороб; крім того, досліджує етіологію злоякісних пухлин. Незважаючи на постійну занятість, учений знаходить час для бурхливої участі у суспільному житті – роботі медичних товариств, санітарних комісій, виданні медичної літератури.

Володимир Валеріанович більше десяти років очолював Імператорський інститут експериментальної медицини в м. Санкт-Петербурзі. Окрім адміністративної роботи, він викладав, проводив цікаві дослідження, метою яких було отримати протикоклошну сироватку; за цей період було опубліковано 15 наукових праць. Водночас професор В.В. Підвисоцький займається будівництвом, за його ініціативою були споруджені клініка шкірних хвороб, інститутська бібліотека, житловий корпус для технічних працівників.

1911 року В.В. Підвисоцькому доручили організацію російського відділу на міжнародній гігієнічній виставці у м. Дрездені (Німеччина). З цим завданням авторитетний науковець блискуче впорався. Через рік його призначають генеральним комісаром організації Всеросійської виставки з гігієни. Вчений майже не відпочивав, надмірне навантаження підірвало його сили. Хворий на грипозне запалення легенів, Володимир Валеріанович виїздив на місце проведення майбутньої виставки, і врешті-решт захворювання виснажило його остаточно. 22 січня 1913 р. його не стало.

Коротке життя вченого було насиченим і змістовним. Діяльність Володимира Валер'яновича Підвисоцького високо оцінена медичною спільнотою, сучасниками і нащадками. Талановиті люди вмирають, але їхні справи продовжують жити в наукових працях та численних послідовниках.

Підготувала Ірина Воронцовська

Зустрічаємо
«Фаворитів Успіху – 2011»

23 травня в концерт-холі «Арена»
відбудеться 9-та церемонія нагородження «Фаворитів Успіху»,
найкращих торгових марок і зірок шоу-бізнесу України, котрим
протягом 2011 року висловили свою довіру тисячі
Інтернет-користувачів порталу www.FAVOR.com.ua

Офіційна рейтингова агенція: InMind FACTUM GROUP

ТВ-партнери: СПОРТ1, СПОРТ2

Підтримка в пресі: ФАРМАЦЕВТ, БРУТТО, СПАСИБИ, Голос України, ДІПРЕС, ГОЛОС В СЕРЦІ СБУДІВНИКІВ

Інтернет-підтримка: УКРАЇНСЬКІ НОВИНИ, donbassUA, МЕД ОБІЖКА

Офіційний аудитор: Kijis

Генеральний ДИРЕКТОР: Здоров'я України, Аптека

Обирай найкраще на www.FAVOR.com.ua